

**PISMA OBITELJI CHERNKOCZY
(ČRNKOVEČKI)**

IZBOR

1.

PISMA ELIZABETE BARBARE GERECZY

1.2.

Elizabeta Barbara Gereczy (Gradečka)
sinu Kristoforu Chernkoczyju (Črnkovačkemu) od Črnkovca

inü chetertek do isclenajete nüre uscher zapf.
otzie nego onda ob nock grize pelika prijela:
me iznygeranie tein nock i glodente nüre
yuzet jedrozalome onomije, szeldec szeszalo
takoi do chucra, yperita kieszuina narzem imela
nego tein nabity terpeja szadaniye, boie hna
ha bydi bogu doktora doma nabity koga isza
ionche ne nego szelomachemi wrachtu szama ki
dizem tenpa hnelozem na doktora daze tak
dugo tzeche moie wrachtu dugozie odszchi da
ia nemorem odoynd poisi akonijni szochetto
tzeno imain vadi gubra mpiega papasen puzf.
isi nemorem dozretie ite, drugi list zebe szite:
aincheyu ~~te~~ od goszpoglina hand aniga gore
naszad, narzem potzihata dazji szap gore
zazet kaitije goz: ban veket dazji dozef vada
bi szpala naitije ki oveszki veket pried meny
m dazji goz: ban nebi bil zametil dabitze bit
szplichal dazji gore kopfaynichij, imeli szv dan
goszpodin bishkup veket dazkada gozta ne
zakonoga listov da bule koi listte ostrachke

Elizabeta Barbara sinu Kristoforu Chernkoczju 30. travnja vjerojatno 1715. godine
(HR-HDA-726-OJV, kut. 30, 30. IV.)

da prime da to more i k. overeki uñ činiti
cheza tkoro navinasi nemozem ar daviti zasdo
naknit prijisi gotz. Gan nepi listy za listom
isfel zomichce dove ako budet moghet kai trasne
desi kadatq dove sprave protiv obrzpanimi
ia tnam daki uñ gozalucech znaisieckum stati.
takte skaitzi chint ali dokopchal obrzpanimi mitz
mo onf tuceti uñzem onak spronoditi glasno
pvi k. Baismagnu bili navissem pondeliek itok
uñzemni znaki pvi sebe a navissem bilisem pvi
gotzponu kanounitku bravnigu ~~to~~ gid nezgnt
bila nitizem tzuana bila ana marhovo bilizem
tzu primene i zamy navinasi da bolie uolie
nefo nighdes i nech piti zepernice baismagn
napijad apotlam gotz. metter a uñ papak na
obecu pvi gotzponu mettern bilizmo k. baso-
nich tzuji gotzet opranid i zenuvecem icze
poghdil diti kani nespo kypinasi zafe pene-
te duozzkomu chernkoneckomu ie lieghe
uñ zaboku nazam uñzem ie sucha isfa a.
teniske ne nitova ni glaza chulacegu dazce
~~znikum~~ za zamertie poghaid zielachich mi:
Kloumzen

Elizabeta Barbara sinu Kristoforu Cherkoczju 30. travnja vjerojatno 1715. godine
(HR-HDA-726-OJV, kut. 30, 30. IV.)

bedonije, koicem bracia bile ozdale uo char-
 ukouech tunc tri imain zvebce novin tak
 uedneh nemam kaibiti mogla obznaniti
 nego denez izsam chinta od k: bezonicha
 da idko, naglo uo mirainu narozdlinu druzji
 jak uete da ne kaj bogh dai da nebuda
 narzaga gotz: dratekonicha ekij ie unmerda
 one prekosne szetke unromenoga siedna szet-
 va grotica onde quo plue nocki nemore szpa-
 ti i szlotzi chinti ali szkorg i ne zamer, kacis go-
 ric avic szpe poprek icla i szpanintzko i szelie
 ako ti, budet kati novoga imal izmenum pod
 deli kuzinecije sugi szkivilak naruzsu szpudil
 uprozdijn iduch daiz zarobum ifzel ali chusije
 clatze noche szazugdasi denez imamo onde na
 techno vreme dach user i germfianinu szem
 dokanidm szakinch damite bogh blagorzoni
 moi draghi szijn sznoicemi sznetemi blagorzlo-
 dia otzadim sznoia

nizzano uo zagrebu
 dan zadni aprila

Verna matz szue
 dgbrozi od bogha szelchi
 Elizabeth Barbara Gervazij

Elizabeta Barbara sinu Kristoforu Chernkoczju 30. travnja vjerojatno 1715. godine
 (HR-HDA-726-OJV, kut. 30, 30. IV.)

*Elizabeta Barbara sinu Kristoforu Chernkoczynu 30. travnja vjerojatno 1715. godine
(HR-HDA-726-OJV, kut. 30, 30. IV.)*

1.2.1

Zagreb, veljače [1715.]¹⁹³

Elizabeta Barbara javlja sinu o zimskim uvjetima u Zagrebu i o pojavi kužne bolesti. Zabrinuta je zbog prehrane i prodaje volova. Javlja i druge društvene novosti, osobito prepirku za vrijeme trajanja konferencije.

[Nedostaje zaglavlje i početak pisma.]

[...] szada vu petek preszeszni prijela szem tva dva dragha liszta. Iednogha koi je pizsan dan szedemnaiszti, a drugi dvaiszeti ovogh[a] meszeczza. Sz obodveh dragho mi je sza tvoie dobro szdravfije (!) chiuti moi draghi szijn, koie dobro szdravfije szelieiem isz [sz] ercza mogha da ti je Bogh na nvogho let sztalno potverdi. Na moie pako szdravfie szada niti sze morem do koncza tusziti niti szevfszema (!) hvaliti. Ia szada vu Szagrebu prebivam da Bachek sz rukum (i sz)ada nikam ne more. Y oni szlocheszti puti nikam ne mogu sze popraviti da bi lisztor peszichke sztesze¹⁹⁴ mogle ogranutu da bi me mogli preneszti. I ti ledi neszrechni po mlakah valiaiu sze kot kakovo kamenie veliko da bi sze konchema ovi raspusztili. Ako bi sze blato i gaszilo i Bachek nosziti moghel to bi szve [...] ¹⁹⁵ bilo. Ovde pak iako glaszaiu radi kuszne szmertu¹⁹⁶ [...] nasz Bogh oszlobodi. Na thom Viriu, da sze ie pak via(vi)la. Gos[*podinu*] vicze banu¹⁹⁷ ie pak odleh-nulo, a gos[*podinu*] grofu Keklievich Petru ne sznati potlam kak szem ti preszestnu posztu pizsala ie li bolie ali (gor)ie. Szandar budu i potlam paszusze szapirali radi teh glaszovf da bi lisztor [...] ¹⁹⁸

[...] ¹⁹⁹ da bi sza tvoie szdravfie mogla sznati, moi draghi szijn, sza drugo iohche kak-tak. Naiti ne bude dobro koy vole pitamo ar kupchev sztranszkeh ne bude k nam, a szeno otavu na nie potroszili ieszmo. Ne sznam kai bude sz togha! Sza gosz[*pođe*] Pat-tachich Laszlovicz²⁰⁰ pravfdu ieszem ti do szada obznanila sz kem ie imala. Ufam sze

¹⁹³ Fragmentirano pismo.

¹⁹⁴ Vjerojatno *pješачke staze*.

¹⁹⁵ Oštećen list.

¹⁹⁶ Misli na opasnost od epidemije kuge.

¹⁹⁷ Adam Daniel Rauch obnašao je najprije dužnost podžupana Zagrebačke županije (1708.-1714.), a zatim je u kolovozu 1714. godine izabran za hrvatskoga podbana te velikoga župana Zagrebačke i Križevačke županije, koju je dužnost obnašao do 1728. godine. Ženidbom s Anom Gotthal, svojom prvom suprugom, dobio je imanje Lužnicu koja je postala patrimonij. Njegov brat Sigismund također je obnašao dužnost zagrebačkoga podžupana.

¹⁹⁸ Oštećen list, nečitko je više riječi.

¹⁹⁹ Nedostaje dio lista.

²⁰⁰ Barbara Katarina Vragović.

da szu ti do szada lizsti vu ruke doszli. Ia ne sznam kai [j]e to da tak te poszte i lizsti na poszte szaosztaiu. A ia szvaku i szlied[...]u posztu piszem i ni jedne ne szamughiavam. Da sze ie ovo szadnie szpravihche raszteplo tak szu konferenchiju²⁰¹ imeli. Vu te konferenchije ieszu sze dva chloveka sz rechmi pomenula (?) od imena litere perve (j)e drugi i szato da ie i napervo daval, kotere sza lukumtenesza²⁰² hote gore dati. Napervo tak ie imenuval gos[*podina*] Keklievich Adama, gos[*podina*] Chikulina, gos[*podina*] brata Patachich Boltisz[ara] [...] ²⁰³ a toga ne imenuval koi je totu de mu ie od pridev[...] ²⁰⁴ na to veli: e kai szte szabili ovoga y ovf ie vreden (da s)ze imenuie. Oh doszta toga chesza ne mochi szpizati. Toga veli: i ne bute mene boia (?) metali, nato veli: e ni vi mene vu hisziczu, veli, i moie re(cz)i ne proszim da bi tolnachili ako iedne hvalim sza (*druge*) (ne h)udim. Na to veli: e i ja raszme(m) kai gov(oriš)

[...] ²⁰⁵ ovf moi [...] litiszar y (?) [...] kada doide goszpodin povech szlius[...]

[...] ztrane goszpodinu y goszpe szesztre [...]

[...] szada nvogo sznaszli vu te pravde g[...] [...] aricze

[...] vu lizsteh radi tutorsztva y da ie ona sze[...] [...] nad team

[...] la hoche pravifdu(!) podichi radi tutorsz[tva] [...] veli da goszpodina brata nehche szbantuvati i sza [...] ieszer tak bi szu goszpodin brat mogli szada sza szegurnost preszkerbeti. A da bi sze szmert pripetila, chesza Bogh ne dai, bi sze hodilo sz dechichum njihovum koi sze bude isz drugemi to(?) ne szabi povedati. Na novinah lepo ti szahvalium moij dragi szijn i na dalje ne szabit sze sz mene da bi mi ne [o]bsznaniuval. A ia szada dokaniam nemaiuch ti kai vrednoga obsznani ti nego szelieiem moij draghi szijn da mi te Bogh bolagoszlovi szvoiem szvetemi blagoszlovi. A ia osztaiem

tvoi[a] moi drag[hi] szijn

verna mati szve
dobro ti od Bogha szelechi
Elizabeth Barbara Gereczy

[P]iszano vu [S]zagrebu
dan [...] februara

²⁰¹ Moguće da je riječ o Hrvatskoj kraljevinskoj konferenciji (naziva ju se još i Banska konferencija), instituciji koja je oformljena 1685. godine odlukom Hrvatskoga sabora radi rješavanja hitnih pitanja i donošenja odluka u trenucima nemogućnosti sazivanja Sabora. Zaključci konferencija morali su biti prezentirani na prvom sljedećem zasjedanju i tada su dobivali snagu saborskih zaključaka.

²⁰² Riječ *locumtenens* označava položaj namjesnika, odnosno vršitelja dužnosti na ispražnjeno mjesto ili u odsutnosti osobe na dužnosti. U ovom se slučaju vjerojatno odnosi na banskoga namjesnika, odnosno vršitelja banske časti.

²⁰³ Oštećen list.

²⁰⁴ Oštećen list.

²⁰⁵ Fragmentiran list, nedostaje pola stranice.

1.2.2

Konjščina, 27. ožujka [1715.]²⁰⁶

Elizabeta Barbara piše Kristoforu tijekom njegova boravka na ugarskom saboru u Požunu. Izvještava ga o svojem zdravlju, o društvenim novostima te iskazuje nezadovoljstvo sinovim ponašanjem i pomanjkanjem vijesti.

Szliuszba moia verna materinszka da ti je preporuchena moi draghi szijn.

Ia sztoprav denesz iutro prijela szem na Verbovczu tvoi draghi liszt koi je pizsan dan szesznaisztu ovogha meszeczca sz koiegha sz radosztium szercza moiegha rasmem za dobro zdravije tvoie, moi draghi szijn, koie dobro zdravije Bogh milosztivni na nvogho let sztalno ti potverdi. Ia szem denesz hivala budi Boghu szrečno szim doszla iz Verbovcza. Nego da me szivot (?) od polovicze dole boli od puta kot da bi me gdo bil szbil. Po niem szutra taki prichnem vrachtvo iemati koie bude terpelo bliszu do szvetkov Troiachkeh.

Gosz[*podin*] Keklievich Petra povedaiu iako szlo szpravnoga, a gosz[*podin*] Druszkoczy pizsal ie gosz[*pođe*] szesztre Patachichke da ie bil szpomenul od toga goszpodinu pak da mu ie odgovoril da nai szada tomu mir osztavi ter da mu vech potlam ne nisztar szpominal. Naiti ia bi szkoro szumliu imela da mu ne nisztar ni szpominal. Patachich Miklovuszev²⁰⁷ liszt ieszem gosz[*pođe*] szesztre Patachichke preporuchila. Ona za niegha szna kud sze szada po Zagoriu szeche. Sziromah Ghachani sztari i on ie premi-nul sz ovogha szveta pondeliek preszeszni, komu sze Bogh dusze szmilui. Varoszdinu ie y pokopan. Povedaiu da bi szada goszpa niegova ovde vu Konschine bila da chini sz nekoiemu popiszavati kai totu ima. I Gorub sziromah ie vumerl.

Moi draghi szijn, chula szem od sztanoviteh liudih da ie Milpohar²⁰⁸ opravil u szvoie pravde kak ie szam szkoro szelel, a ti mi nisztar ne pieszes od toga kak ie to pvalo bu-

²⁰⁶ Godina kada je Kristofor Chernkoczy bio ablegat Hrvatsko-slavonskoga Kraljevstva na zajedničkom Ugarsko-hrvatskom saboru u Požunu rekonstruirana je pomoću zaključaka Hrvatskoga sabora. Za ablegata je na nastavku zasjedanja zajedničkoga sabora, koje je trebalo započeti 8. rujna 1714. godine, Kristofor Chernkoczy izabran na zasjedanju Hrvatskoga sabora u lipnju 1714. godine.

²⁰⁷ Nikola IV. Patačić (u. 1733.), barun, nećak Baltazara III., podžupana, protuosmanskoga ratnika, savjetnika Ugarske dvorske kancelarije, autora *Diariuma* i osnivača Pinte. Nikola IV. bio je otac Adama, kaločkoga nadbiskupa i leksikografa te Franje, čija je supruga bila pjesnikinja Katarina Keglević.

²⁰⁸ Franjo Milpoher spominje se u zaključcima Hrvatskoga sabora godine 1711. te kao trgovac na području zagrebačkoga Kaptola (*Mercatoris Aerae Venerabilis Capituli Zagrabienensis*) 1713. godine, najprije u vezi s posudbom 3.000 florena grofu Kristoforu Delišimunoviću, a potom i u vezi s parnicom s udovicom K. Delišimunovića, Barbarom Sidonijom Peranski, kojom je pokušavao vratiti pozajmljenu svotu. Prije spomenutoga Franje, na zagrebačkom Kaptolu djelovao je također Leonard Milpoher (*Leonardus Milpoher*), poznati zagrebački trgovac nazivan i Knez Lenard, koji se također spominje u zaključcima Hrvatskoga sabora u zadnjoj četvrti 17. stoljeća u vezi sa sudskim sporovima. O Knezu Lenardu pisao je u svojoj nedovršenoj studiji Josip Matasović u više

duch da ie dole pizano pervo da mora od orszagha iszkati. Ia od [d]rugud chuiem kai ogor novoga, a ti mi nigdar nishtar ne obsznanisz, nego praszen paper mi poszalesz. Dober szi szijn sztanovito! Vesz ovf tieden imamo vreme lepo na tuliko da ie szuho orati, ali kai szem goder iszla od Zagreba szim neszem lepeh szterni videla, nego na Verbovczu, i naimre herszi niti ne sznam chesza gledech, ie szitek tak odlehnul.

Vidisz li da ti mene nehchesz pravo obsznaniti kai sz Lobora glasza imasz ar ia sznam kai ti je gosz[*pođá*] Naiszichka ²⁰⁹ po sztrichu ti chvinila obsznaniti. Ti sz menuum hodi sz kak goder.²¹⁰ Gosz[*pođe*] Ielachichke Berdovechke szijn szvoium materium vu szvoie szenitve hodi. Ne boi sze, nehchu te vech sztem bantuati da bi te szpitavala da vidim da mi ne dasz szam rad sznati. Velika ie szaloszt to oczu i matere kade vide i szposznaiu da decza nihova isztinszko sz nimi ne hode. Toga sze pak ti od tvoieh moresz nadeiati, ar tak to Bogh odvracha. A ia sznam kai szi i odlucka na to dal. Sz tem dokaniam szelieiuichi da te Bogh vu dobrom zdraviju obderszi, a ia osztaiem tvoia moi draghi szijn

verna mati szve dobro ti od Bogha szelechi
 Elizabet Barbara Gereczy

Pizano vu Konschine
 dan 27. maiusza

[*Adresa na poledini.*] Perillustri ac generoso domino Xristophoro Josepho Chernkoczy de eadem, Corporalis Laiip (?) Companie Banalis Capitaneo, ac incltyti Comit[atuz] Zag[rabiensis] Vice Comiti nec non ad moderna[m] Posonien[is] Dieta[m] ex Parte Incltyt[i] Regni Croatie Ablegato [et] Filio mihi semper am[anti]ss[i]mo

Viennam
 Posonium

nastavaka u svojem časopisu *Narodna starina* od 1932. do 1935. godine. Moguće je da je parnica koju spominje Elizabeta Barbara Gereczy upravo u vezi sa sudskim sporom oko povratka pozajmljenih novčanih sredstava koji se spominje u zaključcima Hrvatskoga sabora iz 1713. godine.

²⁰⁹ Riječ je o supruzi Ivana Najšića, koji se u saborskim zaključcima godine 1698. spominje kao podsudac (*vicejudex*), a 1704. kao zamjenski podžupan iste županije (*substitutus vicecomes*).

²¹⁰ U smislu *ponašaj se sa mnom kako god*.

1.2.3

Zagreb, 30. travnja [1715.]²¹¹

Elizabeta Barbara zabrinuta je za sinovo zdravlje tijekom njegova puta i boravka na ugarskom saboru u Požunu. Izvještava ga o svojim zdravstvenim tegobama, o načinu na koji je provela uskršnje blagdane te o vremenskim prilikama i društvenim novinama.

Szliuszba moia verna materinszka da ti je preporučena moi dragi szijn.

Ia szem vu nedeliu preszesznu prijela dva tvoia dragha liszta; iednoga vu iutro koiegha szii po gosz[podinu] viczebanu²¹² piszal, a sz poszte drughoga pod vecher. Veszelim sze i[z] szercza moiegha da sz obodveh razmeti morem tvoi szrechen put i dobro szdravije koie dobro szdravije Bogh miloszivni na nvogho let sztalno ti potverdi. Moi draghi szijn to i[z] szercza moiegha szelieiem da bi ti lisztor te naghel put ne naszkodil. To bi mene dragho chiuti, a ioszche draszte bi mi bilo chiuti da bi veszda vu maiuszu hotel radi szlaticze szveti, nego nehchesz i brani[s] sze szada pak po letu szvekdar obeszasz i onda iemati morasz. Kai bi sze szada za potlam put moghel pretechi. Ia sznam da ta dieta²¹³ tak naglo ne bude izsla da bi ne moghel koi dan za vrachtvo obernuti.

Kai sze moiegha szdravia dosztoi Pondeliek Vuszmeni szlo ie bilo mi. Na szvechenie merszlo szumliu ieszem imela tak ga vech ni gledeti neszem hotela, iohche menie ieszti. Vu tork i szredu iedno malo bolie ie mi bilo i vu chetertek do iedenaiszte vure vecher zaszlo sze ie. Nego onda ob noch grisz velika prijela me i purgeranie szvu noch i do devete vure pvetek derszalo me. Ono mi je szeludecz szmeszalo kakti do chvera apetita k iesztvine neszem imela nego szeiu veliku terpela. Szada mi je bolie hvala budi Bogu. Doktora doma ne bilo kot ga i szada iohche ne, nego sz domachemi vrachtvi szama kai szem sznala. Huda szem na doktora da sze tak dugo szeche moie vrachtvo, dugo sze odlachi da ia ne morem odovud poiti. A konij mi szlocheszto szeno imaiu; radi puta moiega na paszu pusztiti ne morem.

²¹¹ U pismu nije naznačena godina nastanka, nego je ista pretpostavljena temeljem sadržaja pisma koja mu prethode, ali i koja slijede.

²¹² Adam Daniel Rauch, najprije podžupan Zagrebačke županije, a u vrijeme nastanka pisma podban (1715.-1728.) i veliki župan Zagrebačke i Križevačke županije.

²¹³ Riječ je o Ugarskom saboru koji se održavao u Požnu tijekom 1714. i 1715. godine. Kristofor Chernkoczy kao ablegat sudjelovao je u nastavku, odnosno u drugom dijelu saborskoga zasjedanja, koje je započelo 8. rujna 1714. i protegnulo se na 1715. godinu. O zaključcima zajedničkoga sabora izvješće je podneseno na zasjedanju Hrvatskoga sabora u kolovozu 1715. godine.

Doszel ie ite drugi liszt tebe szliszaiuchemu od goszpodina bana, ali ga gore naszad neszem posziliála da szi szam gore zaszel. Kai ti je gosz[podin] ban rekel da szi doszel, rada bi sznala. Naiti je k[nez] Oreszki²¹⁴ rekel pred menum da ti gosz[podin] ban ne bi bil zameril da bi sze bil szprichal da szu gore konfernchiju imeli ter da ie goszpodin biszkup²¹⁵ rekel da szada poszla ne takovoga; lisztor da bude koi liszte orszachke prime da to more i k[nez] Oreszki vuchiniti. Chesza szkoro veruvati ne morem ar da bi ti za szlo ne kanil prijeti gosz[podin] ban, ne bi liszt za lisztom iszel zovuch te gore. Ako budesz moghel kai szeszvedeti kada sze gore szprave, proszim obsznani mi.

Ia sznam da szi vu Gotalovczeh sz Naiszickum szasztal sze. Kai szi chiul da li dokonchal, obsznani mi. Mi szmo ouf szveti Vuszem ovak szprovodili da szmo pri k[nezu] Baiszmanu²¹⁶ bili na Vuszem, pondeliek i tork vuszmeni szvaki pri szebe, a na Iurievo bili szu pri goszponu kanoniku Braniugu²¹⁷. Gia neszem bila niti szem szvana bila, a na Markovo bili szu szvi pri mene i szami valovali da bolie volie nego nighder i vech pili sz pernicze. Baiszman napijal, a potlam gosz[podin] meszter²¹⁸, a vu petek na obeđu pri goszponu mesztru bili szmo.

²¹⁴ Adam Oreški od 1706. bio je zastupnik siromašnih i udovica (*pupilorum et viduarum advocatus*), a od 1712., i u vrijeme nastanka ovoga dokumenta, podžupan Požeške županije. Obnašao je i dužnost zamjenskoga perceptora (blagajnika) Kraljevstva (*subalternus perceptor regni*), kako ga se spominje u saborskim zaključcima od 1713. godine te je kasnije bio kraljevski tridesetničar. Potom je u kolovozu 1715. godine nakon smrti Matije Patačića imenovan vrhovnim blagajnikom kraljevstva (*supremus perceptor Regni*). Upravo je Adam Oreški nakon pogibije Kristofora Chernkoczija u rujnu 1717. umjesto njega bio izabran za podžupana Zagrebačke županije na saboru održanom u lipnju 1719. godine. Kasnije je bio povjerenik Kraljevstva za financijska i porezna pitanja, a potom je obnašao dužnosti zamjenskoga protonotara Kraljevstva te naposljetku prisjednika Banskoga stola.

²¹⁵ Emerik Eszterházy (1665.-1745.), pavlin i biskup. Bio je vikar i kasnije prior Pavlinskoga samostana u Remetama u Zagrebu. Od 1702. bio je general reda, čije je sjedište premjestio u Lepoglavu. Godine 1706. imenovan je biskupom u Vácu, a dvije godine kasnije zagrebačkim biskupom te je na toj dužnosti ostao do 1723. godine. Na njegov je prijedlog na Hrvatskom saboru 1712. godine prihvaćena Hrvatska pragmatička sankcija. Kasnije je obnašao druge državne i crkvene položaje. Bio je tajni kraljevski savjetnik te je nakon što mu je podijeljeno ugarsko grofovstvo obnašao i dužnost kancelara Ugarske dvorske kancelarije. Bio je biskup u Veszprému, a kao ostrogonski nadbiskup od 1725. i primas Ugarske, u Požunu je 1741. godine okrunio Mariju Tereziju za ugarsko-hrvatsku kraljicu. Bio je mecena crkava i samostana te autor nekoliko teoloških tekstova.

²¹⁶ Franjo Baiszman (*Baismon*), zamjenski prikupljač poreza (*subalternus exactor*) za područje Zagrebačke županije od 1707. godine.

²¹⁷ Juraj Branjug (*Branjugh*) (1677.-1748.), zagrebački biskup. Od 1708. bio je zagrebački kanonik, a kasnije i arhidakon čazmanski i kalnički. Na stolici zagrebačkoga biskupa naslijedio je Emerika Eszterházyja, 1723. godine kada je imenovan, odnosno od 1727. godine. Pokrovitelj crkava i župa, a napose zagrebačke katedrale i obnove i proširenja biskupskoga dvora te podupiratelj školovanja mladeži. Obnašao je i dužnost banskoga namjesnika 1733. i od 1741. godine.

²¹⁸ U vrijeme nastanka ovoga pisma protonotar Kraljevstva je u lipnju 1714. godine imenovani Ivan Branjug, brat kanonika, kasnije zagrebačkoga biskupa Jurja Branjuga. Zamjenski protonotar bio je Juraj Cinderij, podžupan Varaždinske županije te notar Zagrebačke i Križevačke županije.

K[nez] Betovich²¹⁹ szvoi poszel opravlia i [sa] Szturleczem ie sze poghodil ali kani neszto kupuvati za te penesze. Dvorszkomu²²⁰ Chernkovechkomu ie lieghie. Vu Zaboku na szam Vuszem ie tucha iszla, a Sznikae²²¹ ne nitora, ni glasza. Chula szem da sze za Zamerszie²²² poghiaia sz Ielachich Miklovuszem²²³.

Bedovije koie szu breie bile osztale vu Chernkoveczeh, szve tri imaiu szrebcze. Novin tak vredneh nema kai bi ti mogla obsznaniti, nego denesz ieszem chiula od k[neza] Betovicha da iako naglo vumiraiu Varoszdinu. Drugi pak vele da ne, kai Bogh dai da ne bude. Naszega gosz[podina] Draszkovicha²²⁴ cky ie vumerla ove preszeszne szvetke vuzmenoga tiedna. Sztara groficza²²⁵ ovde ovo dve nocki ne more szpati i szlo szu chiuti. Ali szkoro i

²¹⁹ Prema Ivanu Bojničiću, obitelji Betović plemstvo je i grbovnicu podijelio ugarsko-hrvatski kralj Leopold I. dana 15. siječnja 1672. godine, i to Andriji, Martinu, Jurju i Stjepanu. Nejasno je na koga se odnosi ovaj naziv knez Betovich.

²²⁰ Dvorski ili špan, upravitelj plemićkoga imanja.

²²¹ Riječ je o obitelji Znika. Sigismund Znika u zaključcima se Hrvatskoga sabora 1711. godine spominje kao podkapetan Ogulinske kapetanije (*Generosi Sigismundi Znika, Sacrae, Caesareae, Regiaeque Maiestatis Vice Capitanei in Ogulin*). Jedan od važnijih pripadnika te obitelji, koja je plemićku grbovnicu dobila od ugarsko-hrvatskoga kralja Rudolfa II. 1604. godine, na prijelazu u 18 stoljeće bio je Ivan Znika (*Joannes Znika*), kanonik i kustos zagrebački, mecena i pripadnik kulturnoga kruga zagrebačkoga biskupa Aleksandra Mikulića.

²²² Prema indeksu mjesta u drugom svesku izdanja *Zaključaka Hrvatskoga sabora* iz godine 1958. *Zamersie* se na više mjesta 1696. i 1697. godine spominje kao posjed s onu stranu Kupe (*trans Colapim possessio*). Vjerojatno je u pismu riječ o posjedu na području današnjega pokupskoga mjesta Zamršje, koje se, kao i Rečica i Luka (dan. Luka Pokupska) zajednički spominju u rečenim saborskim zaključcima, a danas se nalaze na području Karlovačke županije. Zamršje je krajem 17. stoljeća posjedovao Ivan (Janko) Jelačić, satnik i podzapovjednik Gornje pokupske krajine te vojni zapovjednik Glogovnice u Križevačkoj županij. Brat jednoga od najistaknutijih članova roda, protuosmanskoga ratnika, podbana i obnašatelja različitih kraljevinskih dužnosti, Stjepana Jelačića od Buzina. Stjepanov sin Gabrijel u prvom je desetljeću 18. stoljeća zajedno sa stricem Ivanom držao posjed Zamršje, a nakon Gabrijelove (1708.) i Stjepanove (1712.) smrti njihov je dio posjeda vjerojatno naslijedio Gabrijelov polubrat i Stjepanov sin iz braka s Jelenom Martom Patačić, Nikola, koji se i spominje u ovom pismu. Dio posjeda Zamršje kojega je držao Ivan naslijedio je njegov sin Franjo Krsto, kojega je pak posinio Krsto Delišimunović. Osim imanja, na području Završja Franjo Krsto Delišimunović imao je i kuriju.

²²³ Nikola Jelačić, sin podbana Stjepana Jelačića od Buzina i njegove druge supruge Jelene Marte Patačić. Satnik, a na Hrvatskom saboru u travnju 1706. izabran je podzapovjednikom Jasenovca. U ožujku 1714. bio je jedan od kandidata za zapovjednika iste utvrde. Sudjelovao je u sukobima protiv ustanika Ferencza II. Rákóczyja u Ugarskoj 1709. godine. Osim posjeda Zamršje, kojega je dio naslijedio po smrti oca (drugi dio pripao je sinu Nikolina brata Gabrijela – Franji Krsti Delišimunoviću), bio je suvlasnik i drugih važnih obiteljskih posjeda poput Buzina i Male Mlake, koje je 1713. godine založio braći, te suvlasnik posjeda Letovanić i Stari Brod s obiteljima Erdödy i Škrlec. Poginuo je prije prosinca 1717. godine u sukobu s Osmanlijama.

²²⁴ Ivan V. Drašković (1660.-1733.), hrvatsko-slavonsko-dalmatinski ban i general. Obnašao je od 1699. godine dužnost velikoga župana valpovačkoga i baranjskoga te kasnije velikoga župana vukovarskoga. Od 1704. godine ratovao je u Ugarskoj protiv pobunjenoga erdeljskogaa kneza Ferencza II. Rákóczyja. Generalom je imenovan 1708. godine, a obnašao je i dužnosti komornika, kraljevskoga savjetnika i predsjednika kraljevske komore. Na zasjedanju Hrvatskoga sabora u ožujku 1712. godine zalagao se s grofom K. Delišimunovićem i protonotarom J. Plemićem za prijedlog zagrebačkoga biskupa E. Eszterházyja za osiguravanje nasljedstva i ženskoj lozi dinastije Habsburg (usvojeni članak kasnije nazvan Hrvatska pragmatička sankcija). Pod zapovjedništvom Eugena Savojskoga kao podmaršal i zapovjednik hrvatske vojske sudjelovao je u ratu s Osmanlijama 1716. i 1717. godine kod Dubice te Novoga i Bihaća, koje nije uspio zauzeti. Od 1718. obnašao je dužnost savjetnika Ratnoga vijeća te banksoga namjesnika. U bansku čast bio je uveden u veljači 1732. godine.

²²⁵ Marija Magdalena Drašković rođena Erdödy (? – 1719.), kći Ferencza Nádasdyja, dvorskoga suca i vojskovođe te jednoga od sudionika magnatske urote hrvatskih i ugarskih velikaša predvođenih Zrinskima protiv Leopolda I. Supruga Ivana IV. te majka Ivana V. Draškovića. Obrazovana i vrlo angažirana kao književna pokroviteljica i

ne zamer ka[j] [j]e ie gorie, ar ie szve poprek iela, i szlaninszko i szelie. Ako ti budesz kai novoga imel i sz menum poddeli (!). Huszinec ie tvoi szkiriak na putu szghubil Varoszdin iduch da ie za tobum iszel; ali chuti je da sze hoche szeszvedeti.

Denezs imamo ovde netechno vreme: dech, veter i germliavinu. Sz tem dokoniam szeleieiu ch da mi te Bogh blagoszlovi, moi draghi szijn, szvoiem i svetemi blagoszlovi.

A ia osztaiem tvoia

verna mati szve dobro ti od Bogha szelechi
Elizabet Barbara Gereczy

Piszano vu Zagrebu
dan zadni aprila

[*Adresa na omotnici:*] Perillustri ac Generoso Domino D[omi]no Christophoro Chernkoczy de Chernkovecz Corporalis Companie Banalis Capitaneo; Comitatus Zagrabiensis Vice Comiti nec non ad modernam Dietam Regni Croatiae Ablegato. Filio mihi dilectissimo²²⁶

Posonium

donatorica crkva i samostana. Njezinom je zaslugom prevedeno i na hrvatskom jeziku tiskano nekoliko nabožnih knjiga. Bila je trajna dobrotvorka Sjemeništa sv. Josipa (kasnije Plemički konvikt) u Zagrebu te osobito isusovačke crkve Marijina Uznesenja u Varaždinu, u kojoj je vjerojatno dala podignuti Lauretansku kapelu te je istu više puta darivala inventarom i kasnije oporučnim legatom. Obitelj Drašković po njoj je naslijedila posjede Steničnjak, Rečica i Zelendvor, na kojem je podignut dvorac Opeka. Bila je angažirana u vođenju gospodarstva na obiteljskim posjedima, pri čemu se je služila hrvatskom kajkavštinom, najčešće je boravila u Klenovniku, koji su ona i suprug nadogradili. Njezinim nastojanjem iz Požuna su u Varaždin 1703. prispjele uršulinke, koje su zajedno s kćeri Marije Magdalene, Anom Julijanom, kao utemeljiteljicom varaždinskoga uršulinskoga samostana zaslužne za pokretanje najstarije školske ustanove za obrazovanje djevojčica u Hrvatskoj.

²²⁶ Elizabeta Barbara Gereczy pisma je, bez obzira na to je li riječ o omotnici pisma ili samom listu na kojem je adresa bila ispisana s vanjske strane pisma, uvijek adresirala samo na hrvatskom jeziku. Za pretpostaviti je kako nije bila vješta u latinskom jeziku ili ga nije poznavala, stoga su sva njezina ovdje objavljena pisma koja su adresirana na latinskom ispisana od strane neke druge osobe. Za pretpostaviti je da koverta na kojoj je ispisan ovaj tekst zaista i pripada ovomu pismu, jer se u pismu spominje "dieta", odnosno sabor, a na koverti je ispisana adresa u Požunu. I samo je pismo naslovljeno na Kristofora kao ablegata Hrvatskoga kraljevstva na saboru, što je on prema zaključcima Hrvatskoga sabora zaista i bio od rujna 1714. godine.

1.2.4

Zagreb, 3. svibnja [1715.]²²⁷

Elizabeta Barbara upozorava sina na brigu o zdravlju i izvještava ga o svojim tegobama. Javlja mu o smrtima, bolestima i drugim novostima iz njihova društvenoga kruga te ga savjetuje oko prodaje stoke.

Szliuszba moia verna materinszka da ti je preporuchena moi draghi szijn.

Ia szem vu chetertek preszeszni prijela tvoi draghi liszt [koi je pisan dan 29. aprila] sz koiegha naidrasze mi je raszmeti za tvoie dobro zdravije koie dobro zdravije Bogh milo-sztivni na nvogho let sztalno ti potverdi to isz [sz]ercza moiegha szelieiem. A za vino szkerbi szii za dobro, ako i dragho bude, koie ne bude anszliogaszto (?) ar ti sznasz dobro da od anszlioghasztogha taki obetesasz. Za moie zdravije moi draghi szijn morem obsznani ti da potlam kak szem szii o szvetkeh naszkodila da mi je szeludecz szlo szpraven. Iohche sze za iutra zaide, nego popoldan szlo ie. I doktor ie doszel sz Lobora i sz Varaszdzina. Tak veli da doiduchi pondeliek ali tork hoche mi pricheti vrachtva davati. A goszpa groficza Draszkovichka²²⁸ i szada posztelie chuva, a Domianichu ie szijn vumerl, Szigicza²²⁹.

Ia szem chula da sze Patachich Miklovusz szpravlia k regimentu. Paszi dobro kud bu-desz penesz iszkal za konija ar Orszichu²³⁰ predpunoma ti budesz moral platiti. Nego mu piszi doklam ie doma za nie. O szienmu ovde i Varaszdzinu do koncza ie bila marha draga. Ia szem miszlila ako bi Sztraszimanu²³¹ mochi dobru chenu dobiti. Vole ter mlade da bi piszal da bi za te penesze pokupil i chinil ie dole paszti do szienma ivaniszkoga, a onda bi je poszlati moghel. Ako ti sze pak ne vidi tak, tak ni ne piszi.

Betovich sze ie poghodil sz Praszkachem i Szturleczem. Szturleczu dal ie szto szkud, ieszero raniszki szam ie prijel, o Ivaniu tri szto raniszki bude prijmal. Ia sznam da szu sze ta goszpa szpravili vu Poszun. Tak szii obilneszi sz novinami i sz menum podeli, moi draghi szijn. Od Sznike potlam ni rechi vech ne chiuti. Gosz[*podinu*] Keklie-

²²⁷ Datirano godinom 1715. temeljem pisama koja mu prethode i slijede, ali i temeljem adrese pisma upućeno-ga na Kristofora kao ablegata na požunskom saboru.

²²⁸ Vjerojatno je riječ o grofici Mariji Magdaleni Drašković, spomenutoj u prošlom pismu.

²²⁹ Sigismund Domjanić, sin Adama Sigismunda, zapovjednika utvrde Jasenovac.

²³⁰ Vjerojatno barun Bernard Oršić.

²³¹ Posjed Stražiman na dijelu današnjega mjesta Stražeman pokraj Velike. Posjed je to koji je 1703. godine dobio Kristoforov otac Franjo Chernkoczy prilikom podjele posjeda u tom dijelu Požeške županije nakon oslobođenja današnje Slavonije od Osmanlija i uspostave vojno-komorske uprave, a za svoje vojne zasluge te zasluge kao ablegata Kraljevstva na Dvoru Leopolda I. tijekom Velikoga (Bečkoga) rata (1684.-1699.).

vichiu ieszu doktori povedali ako szii szam ne bu pomagat to szglave tirati vu kai sze ie pvutil da mu oni vu tom pomochi ne mogu. Nekoia ieszu mu prepiszali.²³²

Novogha nisztar nemam kai bi vredno obsznaniti, negho dehghia, doszta vode. Po Zagoriu szve vane i Szava doszta velika, ali vendar ne po poliu nego ie vu Koszniczu vleszla tak da ie Kosznicza do vrat sztoi. Dokaniam Boghu te i Maike Boszie iszrucham osztaiuchi tvoia

moi draghi szijn

verna mati szve dobro ti
od Bogha szelechi
Elizabet Barbara Gereczy

Piszano vu Zagrebu
dan 3. maiusza

[*Adresa na poledini:*] Perillustri ac Generoso Domino D[omi]no Christophoro Chernkoczy de Chernkovecz, Corporalis Companiae Banalis Capitaneo, Incltyi Comitatus Zagrabienensis Vice Comiti, nec non Regni Croatiae ad modernam Dietam Ablegato. Filio mihi dilectissimo

Posonium²³³

²³² Misli na *vračtva*.

²³³ Podcrtano u dokumentu.

1.2.5

Zagreb, 10. svibnja [1715.]²³⁴

Elizabeta Barbara raduje se sinovu zdravlju i izvještava ga o svojem. Negoduje nad njegovim naglim odlaskom te ga obavještava o društvenim novostima. Piše mu također o prodaji dijela imanja u Zaboku te opisuje imovinsko-pravne odnose.

Szliuszba moia verna materinszka da ti je preporuchena moi draghi szijn.

Preszesznu postu neszem liszta prijela la szadaszniu ieszem koi je pizsan dan 2 maiusa od tebe. Kak i szam pizses da chasza neszi imal pizsati, i togha szama ieszem sze nadeiala da ie te szrok, da szu sze ta goszpoda szpravili naszad, da sziz sz koiem poszlom zaderszan od pizsma. Listor da betek ne szrok, hvala budi Boghu! Za drugho ne maram da sze szdraviem hvalisz. To mi je iz szercza moiegha dragho chiuti. Bogh dai da sztalno morem tak prijmati, to me naibolie veszelilo bude! Ia szem vu pondeliek preszeszni prichela vrachtvo maiuszko i neszto iemliem szvaki dan, ali dosta mhan. I preszesznu posztu i ia szem zamudila pizsati ti ar szem od toga vrachtva netechna bila. Sze nochi mi je pak ta moia nevolia doszla bila vu perszi i vu ruku. Denesz mi pak ne, hvala budi Boghu! Ia sztimam da i doktor szam ne raszme pravo ovoghaa (!).

Moi draghi szijn, boim sze da ti i dva meszeczta totu pervo szpunis, nego konecz bude. Da teh artikuluszev tak dugo dochakati ne morete! Lisztor ti Bog szdravije dobro potverdi. Bil bi (!)ahko i po vuszmeneh szvetkeh doszpel gore da sze ie tak keszno dieta zachela. Kai sziz szve na iakmu moral odhaiati. A goszpa vicze banicza²³⁵ szve szzirom putuie tak totu ne vidim tulikoga betega sz koiem sze ie on szprichal. A vicze komesz ne bil totu informat. Aa (!) da bi bil kakov dobichek ali chaszt koia praszna, ne bi sze tak szprichal.

Chuti je da gosz[*podin*] vicze ban govori kak sze dieta dokoncha da tak i bude sztol vicze-banszki szliuszil. Za Szrina Adama ia szem iedno malo i pervo od [d]rugud chiu-la, ali to ie teszko veruvati, da bi ovak dugo vremena ne bi bil dal za sze znati. Neboga goszpa Patachich Laszlovicza ie uv pondeliek preszeszni iz ovogha szveta preminula. Tam ie szesztra Patachichka preszla da ie szziromah Guszich i goszpum vumerl, Bog im sze dusze szmilui! I deteta ni jednoga ne osztalo. Zandar szigdo te Boszi Sztefancze szpravlia na vekovechinu²³⁶ da po muskom szpolu idu. Ona ie lepo gibuche imela. Ako ie do szada na chelom bilo komu sze dopade? Bosziemu fiszku sze szandar viavi.

²³⁴ Pretpostavljena godina nastanka pisma jer je u to vrijeme Kristofor Chernkoczy kao poslanik hrvatskih staleža od rujna 1714. godine boravio na zasjedanju Ugarskoga sabora u Požunu.

²³⁵ Adam Daniel Rauch bio je oženjen tri puta. Njegova prva supruga bila je Ana Gotal, druga Ivana Magdale-na Praunspenger, a treća Eva Gregurovečki. Ovdje je vrlo vjerojatno riječ o Ivani Praunspenger.

²³⁶ Vjerojatno se ovaj pojam odnosi na ostavštinu.

Denez [sz]em liszt prijela od Voikovich Ferencza vu zabochkom poszlu radi Sznike²³⁷, koi je doszta na dalekom, koi liszt szal(e)m ti da budesz videl kai hoche imeti i mene obsznanisz kai budem chinecha. A ia szem na ovf liszt odluchek dala, a ga hochiu tebe poszlati i kai odghovora dobim da onda obznanim. A za gornicze zaloszene to szem odpiszala da ih pokoini goszpon neszu nighdar ladali, nego iohche da ie del bil zabochki med familium Voikovichchevum (!), Gregorochijevum i Chernkochianszkum. Tak szu te gornicze osztavlene bile pri Voikovichiu i Gregorochiju vu zaloszno ime da oni szenszki szpol szplate toga kvartalichiuma²³⁸ kai [j]e nim iszlo, a da Chernkochy nisztar neszu imale. Pokoini Voikovich Ioszevf i pokoina Gregoroczicza ti szu ie zaloszili pokoinomu mesztru. Chula szem da sz tum kondichijum doklam ie meszter pokoini, szin i goszpa mu. Tak szem i denez odpiszala. A kmecku marhu koi szu odomerli, lahko bi mu osztavila. Nvogo szi veli ostaviti, a szume nvogo tergha; to mi sze kupecz vidi koi ne miszli kupuvati. Da szu odomerli liudi iako i da szu presz marhe, to ie szada obchinszko. Kak ti sze goder vidi, moi draghi szijn, tak chini. A onde ie sztanovito teszko goszpodarsztvo, veliko sztanie, a malo kmetov da szu pomerli. Da bi mu szve to sze osztavilo kai proszi, ali hoche imeti, a szume ne tergal, iohche bi k pogodbe bilo szpodobneie, nego ovak. Naiti tam ne szita ni haidine tuliko kuliko on hoche imeti.

Iz liszta obilno szva budesz raszumel, a ia dokaniam nemaiuchi kai vrednoga obsznani, nego da ovo chel tieden szkoro imamo szve dech da delati nisztar ne mochi. Sz tem szboghom! Bogh mi te blagoszlovi i Maika Boszia szvoiem i szvetemi blagoszlovi, a ia osztaiem tvoia

moi draghi szijn

verna mati szve
dobro ti od Bogha szelechi
Elizabet Barbara Gereczy

Piszano vu Zagrebu
dan 10. maiusza

²³⁷ Sigismund Znika, podkapetan Ogulinske kapetanije.

²³⁸ Vjerojatno misli na djevojačku kvartu (*quarta puellaris*), pravna ustanova prema kojem su ženski nasljednici u obitelji imali pravo na nasljedstvo četvrtine ostaviteljeve (očeve) imovine nakon njegove smrti. Kvarta je od strane muških nasljednika mogla biti isplaćena i u novcu s ciljem očuvanja posjeda unutar obitelji.

1.2.6

Zagreb, 14. svibnja [1715.]

Elizabeta Barbara piše sinu u Požun o svojim zdravstvenim tegobama i raspituje se o novostima iz Beča o ratnim događanjima. Izvještava ga o pogodbi u vezi sa zemljišnim posjedom te o neobičnoj astronomskoj pojavi i drugim društvenim zanimljivostima.

Szliuszba moia verna materinszka da ti je preporuchena moi draghi szijn.

Ia szem chvera prijela i ovf tvoi draghi liszt koi je pizsan dan szeszti maiusza. Moi draghi szijn, ia bi te rada obveszelila sz moiem zdraviem da bi bil, ali da mi sze nehche nikak povernuti, kai hochiu, nego odd (!) Bogha chakati da oberne sz menuu kak ak ie nieghova szveta volia. Vendar szada hvala Boghu ne leszim nego vendar pravo szdrava ne szem, nego onak kak szii me osztavil bil kada szii odhaial gore. Szada szem morala vrachtvo pretrechi szbogh szroka sztanovitogha taam(!) do nedelie doiduche kakti sze i moi put odlachi odovud da szem szama na sze huda ar bi sz pravogha szercza rada odovud odhaiala. Za szvoie zdravije niszta mi ne piszesz kai bi nairaiszi sznalaa (!). Vendar imam vu Bogha moiegha ufanie da ie dobro i ako ie kot ufam, szelieiem i[z] szercza moiegha da ti je Bogh, moi draghi szijn, sztalno blaghoszlovi. Ia szem sznochka i tinkturu prijela koiu ie goszpodin poszla, ali mi je i ovf doktor ne da iemati, a gosz[*pođe*] Draszkovichke²³⁹ ne budem ni povedala da szem iu prijela ar ie ta tinktura nie prepiszavanje.

Dragho mi je chiuti da szte teda (!) neghda dochakali te reszuluchije sz Becha ie dali. Bogh da bude i te diete szkoro konec. Doiduchi petek bude tvoi meszech dan kai szii gore zaszel kak ti je pizsano da sze na tuliko imasz gore szpraviti. Bogh ti dai skoro szdravo i szrečno doiti. Kai [j]e chiuti za Szrinszkogha²⁴⁰ i za togha turszkogha poszla, obsznani mi moi draghi szijn. Ovde ie chiuti da ie pol Bihacha szghorelo ter imaiu Turki szumliu na Karlovchane i grosze sze da im hote vernuti.²⁴¹ Ia szem tak chula vendar ne sznam ie li isztina ali ne.

²³⁹ Nije jasno je li riječ o grofici Mariji Magdaleni Drašković ili pak njezinoj snahi, odnosno supruzi Ivana V. Draškovića.

²⁴⁰ Nejasno je odnosi li se ovaj podatak na utvrdu Zrin ili se pak odnosi na kojega od pripadnika obitelji Zrinski, napose je li riječ o Adamu Zrinskomu (1662.-1691.), spomenutom u prethodnom pismu, sinu Nikole VII., a koji je 1691. godine poginuo u bitci s Osmanlijama kod Slankamena.

²⁴¹ Moguće je da su ti događaji vezani i uz ratni sukob koji je trajao na području Mletačke Dalmacije od 1714. do 1718. godine. Riječ je o ratu protiv Osmanskoga Carstva koji se u historiografiji naziva još i mali Morejski rat. U sukob s Osmanlijama 1716. godine uključila se je i Habsburška Monarhija, čiju je vojsku uspješno predvodio princ Eugen Savojski. Rat je završio Mirom u Požarevcu 1718. godine, pri čemu su kršćanske snage stekle velike teritorijalne dobitke i znatno proširile granice svojih dominija.

Doszel ie szobotu preszesznu i Ternchich szim i povedal mi je da ie i on bil vu Zaboku szada kada ie bil i Sznika, ali da derszi da sze pogodimo. Nego Voikovich²⁴² vech neszto chini nego bi treba i vu to sze pacha i govori. K[nez] Merszliak²⁴³ ie povedal mu da koniecz koncza miszli pol szedmo ieszero obechati ako mu vu gibuchemu mogli kai dobro dati. Tak szet ieszer i szedemszto szamo za te perszone, ne sznam kak sze pogodite.

Denez ie ovde szuncze chudno vigheno bilo od oszme vure do dvanaiszte. Ieden veliki veliki (!) kolobar okolu szuncza ter vu onom kolobbaru (!) temno ie bilo. Tak szem chiula da ie doktor veleda da ne dobro, da szlocheszt szrak chini, a Bogh naibolie szna. Szitek ie do koncza odlehnul. Szkoro hoche na taler²⁴⁴ doiti. I pszenicza. I ona ie po szkude²⁴⁵.

Szim ie doszla vu petek preszeszni iedna muszka Kranicza koia ie povedala da ie o Martiniu zamekniena bila, da [j]e ie Bogh dal nvoga znati. Pochela liudem povedati kai kai (!): chi[ji] je otecz, mati i rodbina purgatorijumu i vu nebu, kai mu sze ie szghodilo i kai mu sze szghoditi hoche. To szu ove dneve liudi iszli k noi kot procheszija. A szada szem chiula da szu poszlali grabante po niu da iu hote vu kiszichiu²⁴⁶ posztaviti. Sz tem dokaniam szelieiuchi da mi te Bogh blagoszlovi szvoiem i szvetemi blagoszlovi i szdobrem zdraviem. A ia osztaiem tvoia

┌ Za naszega Druszkochija
dragho mi je chiuti da mu sze i ta volia szpuni. ┘
moi draghi szijn

verna mati szve dobro ti
od Bogha szelechi
Elizabet Barbara Gereczy

Piszano vu Zagrebu
dan 14. maiusza

²⁴² Nejasno je o kojem se Vojkoviću radi. Nikoli Vojkoviću (? – 1745.), kasnijem vojvodi utvrde Kamensko i (od 1726.) podžupanu Zagrebačke županije te od studenoga 1719. drugom suprugu Elizabete Babare Gereczy, ili pak o njegovu bratu Franji Vojkoviću, koji je također, nakon podjele obiteljskih dobara 1714. godine, prema diobenom ugovoru posjedovao dio obiteljskih zabočkih imanja. Usp. HR-HDA-OJV-726, kut. 13, dokument od 22. siječnja 1714. i kut. 14, sign. 1720. (dokument od 12. siječnja 1720.).

²⁴³ Juraj Mrzljak, od kolovoza 1715. plemićki sudac Zagrebačke županije (*iudex nobilium comitatus Zagrabienensis*).

²⁴⁴ Talir, vrsta velikoga srebrnoga novca u opticaju na području hrvatskih zemalja od prve polovice 16. do sredine 20. stoljeća. Imao je različite vrijednosti, a na području hrvatskih zemalja zabilježen je *austrijski talir* (koji se na području hrvatskoga ozemlja prvi puta javlja 1541. i iznosi 68 krajcara), *ugarški talir*, *rajnski talir*, *dubrovački talir* i dr. Osobito je bio poznat talir Marije Terezije (*austrijski talir*), koji je kovao od sredine 18. stoljeća.

²⁴⁵ Škuda, zlatni i srebrni novac različite vrijednosti koji je na obje strane imao grb u obliku štita. Na području hrvatskih zemalja u opticaju su najčešće (od 2. polovice 16. stoljeća) bile mletačke škuđe (*benetačke*) koje su se koristile na područjima pod mletačkom vlašću. U 17. stoljeću jedna škuda iznosila je 40 groša, odnosno 160 novaca (denara). Škuđe su od druge polovice 16. stoljeća korištene i u Dubrovniku, koji je tijekom 18. stoljeća kovao i vlastite srebrne škuđe i poluškuđe.

²⁴⁶ Nejasno. Moguće da se radi o riječi *inkvizicija* u smislu istražnoga tijela koje treba ispitati djelatnost uhićene.

[*Adresa na omotnici:*] Perillustri ac Generoso Domino Christophoro Chernkoczy de Chernkovecz, Corporali[s] Ban[al]is Companiae Capitaneo, ac Inclyt[i] Comit[atus] Zagr[abiensis] Vice Comiti nec non ex parte Regni Croatiae ad moderna[m] Posoniens[is] Dieta[m] Ablegato, filio mihi Dil[ecti]ss[i]mo

Viennam

Posonium

1.2.7

Zagreb, 21. svibnja [1715.]²⁴⁷

Elizabeta Barbara sinu Kristoforu u Požun piše o svojem putovanju te o liječenju i zdravlju, hvaleći njegovo i potičući ga na ženidbu. Raspituje se nadalje o novostima iz Beča i javlja mu svoje, te opisuje poljoprivredne radove i pronalazak izgubljenoga šešira.

Szliuszba moia verna materinszka da ti je preporuchena moi draghi szijn.

Ia szem prijela iz poszte vu Poszegu szliszaiuchi i liudi nekoj ravno chvera doszli ieszsz Poszeghe koi budu chesz ieden tieden odhaiali tak oni liszte ove odneszu. Na koperte napiszano naszla ieszsz da sze, hvala budi Boghu i Maike Boszije, szvoiem dobrem zdraviem hvalisz kai mi je za doszti lisztor da to sznam. To mi je naidrasze chiuti koie dobro zdravije Bogh miloszktivni i Maika Boszija na vnogho let sztalno da ti blaghoszlovi to iz szercza moiegha szelieiem.

I mene ie, hvala budi Boghu, bolie. Vu nedeliu preszesznu ieszsz szilu odperla na noghe tak chvera i denesz vu hisze pochivam da hoditi ne morem. A szutra ako bude volia Boszija kanim odovud do Verbovcza, chvetertek onde pochinem, vu petek vu Konschinu. Doktor ie bil pri mene totochka koi me ie sz vrachtvom sze szvem odpravil koie vrachtvo ieszsz ovde nekoj dan iemala da ie szam videl ovde kak mi je chinilo. Moi draghi szijn, da bi mi i kuliko bil natuknul za tu dietu bude li je szkoro koncez ali sze iohche bude vlekla kam nadalie. Gosz[*podin*] Keklievich ovo vu iednom tiednu dva puta poszilial ie szim po doktora, ali doktor ne moghel iti szbogh maiusza da szvi ovde vrachtva iemliu i szvana dohaiaiu szim vrachit sze. Tak ie prasznu priliku ie odpravil, ali doktor veli da on more vu tom dugo sziveti i che tomu tak bude, to bude dugho chakati a ne sznati bude li za sztanovito. Ar chakati ter dochakati to sze zaide, ali chakati a ne dochakati to ie prevech.

A ia tebe szvakoiachki lepo proszim, moi draghi szijn, ako toga tabora ne bude da sze szeni. Verui mi da szii vnoga po tom kvaren da nema gdo ghuhchie prigledati, a za me ti guszti prehodi i puti neszu. Ie li ti turszki poszel doszel vu Bech i kai opravlia? Ie li za boi ali za mir?

Gosz[*pođa*] groficza Draszkovichka ie chvera preszla od ovud na Breszoviczu i mi szmo ovde imeli ovf meszech szkoro do polovicze szlo vreme, nego od polovicze lepo ie nasztao. Vinogradi ieszsz i ovud naszebli; vu tersziu gde-gde koi tersz i vele da szlochesz

²⁴⁷ Godina kada je Kristofor Chernkoczy kao ablegat Hrvatsko-slavonskoga Kraljevstva boravio na saboru u Požunu.

zo (!) kaszu goricze |povszvd|. Bogh szna kak sze obernu iohche! Szitek ie chiszto odlehnul. Po taleru po szobote naide gha, nego ie szol dragha²⁴⁸. Delo ie vu Chernkovceh do szada dobrom redu: sza szito ie szva szemlia preverniena, goricze okopane i priveszane, a dvorszki i szada postelie chuva. Krainczi hode tija szim vina kupuat (!), ali kruto szlocheszto plachaiu ni po tom ne obechiu (?) kak na kercme ovde chini.

More biti je ta modra dolama kuliko duksza od one zelene kruchke (?) ter zato velisz da iu ie pokvaril, a szkriiak ie naszel i doneszel, a zato szem gha ija szpotala da ne szam Varoszdinu povedal da ga ie szghiubil pak mi je od ghovoril da sze ie szpota boial. Szada nemam kai novoga obsznaniti nego szelieiem da mi te Bogh blagoszlovni szvoiem szvetemi blagoszlovi, a ia osztaiem tvoia moi dragi szijn

verna mati szve dobro ti

od Bogha szelechi
Elizabet Barbara Gereczy

Piszano vu Zagrebu
dan 21. maiusza

[*Adresa na poledini:*] Perillustri ac Generoso D[omi]no Xtophoro Chernkoczy de eadem. Corporal[is] Lay[...] Companie Banalis Capitaneo, ac Inclyt[i] Co[mi]t[a]t[us] Zag[rabiensis] Vice Comiti, nec non ad modern[am] Dieta[m] ex Parte Regni Croatiae Ablegatos Filio mihi semper Dile[cti]ss[i]mo [...]

Viennam
Posonium

²⁴⁸ Pojam se vjerojatno odnosi na visoku cijenu soli.

1.2.8

Konjščina, 28. svibnja [1715.]²⁴⁹

Elizabeta Barbara zabrinuta je za sina i njegovo zdravlje. Obavještava ga o okupljanju isusovaca iz zagrebačkoga kolegija u njezinu domu te o vremenskim prilikama, zamjeni zemljišta i društvenim novostima.

Szliuszba moia verna materinszka da ti je preporuchena moi draghi szijn.

Chvera ieszem prijala tvoi draghi liszt koi je pizsan dan dvaiszeti ovogha meszecz, ali mi nisztar ne pieszsz za szdravije tvoie kai bi naibolie szelela sznati. I tak me ovogha tvoiegha liszta pizsmo plaszi ar szi tak teszko pizsal da szem komai pretukla. Tak to szudim ali szi beteszen ter mi nehchesz obsznaniti ali szi szumaszt bil gda szi pizsal. Ia bi raiszi da bi ti sze potlanie szghodilo bilo, a betega te i sz Poszunom szkoro Bogh oszlobodi. Ia szem hvala budi Boghu szrechna. Nasz gosz[*podin*] brat pater Boltiszar doszel ije k mene vu nedeliu preszesznu, a szada ie ravno doszel iz [Z] agreba pater rektor zagrebechki i sz reghenszem da szu sze ovde szkupa zasztali. Pater Boltiszar kani od ovud k Szvetomu Ivanu na szeniem koi budu szada doiduchi chertek, konija kupuvat.

Od szobote pochevszi mi ovde imamo veter velik, szimno vreme da szebe po iutra, a dehghia nailepsze da mogu szemlie szi tam pripravliati. Boiati sze ie da ovf veter i ovo szimno vreme hoche herszem naszkoditi ar szada naibolie chvetu. A vinograde obchinszkem zakonom povedaiu da do koncza szlocheszto kaszu. Loborszka kumpanja szva szdrava i beteszna otiszla ie vu Popovcze szraka szi premeniti.

Denezs ia ovde imam zamienbu. Za Kruhekovo daiem Mihniarevo ar ie Kruhekovo bolie na ruke nam polek nasze szemlie. Vidi mi sze da mi vendar hote oszaviti vu hisze dve muszke glave. Pavlek ti je povedal od ove zameinbe pervo nego szi ghore odhaial. Tak sze moresz lahko domiszliti koie ie to. Ono kai mi pieszsz, moi draghi szijn, da nai nikomu ne povedam tak hochiu iszversziti. A ia bi szudila, Bogh szna krivo li-pravo li, da ie to sz Oreszkogha²⁵⁰ glave sziszlo.

Dokaniam nemauiuchi kai vrednogha obsznaniti. Nego mi Bogh dai szkoro glasz prijete za tvoie dobro zdravije i te diete dokonchanie. Polek togha szelieiem da mi te Bogh blagoszlovi szvoiem szvetemi blagoszlovi, a ia osztaiem tvoia

²⁴⁹ Vjerojatna godina nastanka pisma s obzirom na sadržaj dosadašnjih pisama i vrijeme održavanja Ugarskoga sabora u Požunu na kojem je Kristofor Chernkoczy bio poslanik staleža i redova Hrvatsko-slavonskoga Kraljevstva.

²⁵⁰ Adam Oreški, vrhovni tridesetničar Kraljevstva, podžupan Požeške županije.

moi draghi szijn

verna mati szve dobro ti
od Bogha szelechi
Elizabet Barbara Gereczy

Piszano vu Korschine
dan 28. maiusza

〔Ovdesznia szva kumpanija ieszovichka szvoiu ponisznu szliuszbu ti preporucha.〕

[*Adresa na poledini:*] Perillustri ac Generoso Domino Xtophoro Josepho Chernkoczy de ead[em], Corporalis Layp (?) Companiae Banalis Capitaneo ac Inclyti Comit[atus] Zagr[abiensis] Vice Comiti, nec non ad moderna[m] Posonien[is] Dieta[m] ex Parte Inclyti Regni Croatie Ablegato, Filio mihi semper am[anti]ss[i]mo

Viennam

Posonium